

УДК 657.92

JEL Classification: M41, G32, O33

**Тетяна Собченко, к.е.н., доцент**  
(доцент кафедри статистики та економічного аналізу, Національний університет біоресурсів і природокористування України)  
ORCID ID 0000-0001-5123-2694

**Владислав Бойченко**  
(здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, кафедра статистики та економічного аналізу, Національний університет біоресурсів і природокористування України)  
ORCID ID 0009-0002-0524-3426

## ОЦІНКА ОБЛІКОВО-ЗВІТНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

*Процес розвитку людської діяльності має послідовний характер, тобто з появою нових знань і технологій виробництва змінюються економічні умови. Аналітичне розуміння процесів формування та використання віртуальних активів є ключовим для побудови ефективної системи управління. Віртуальні активи відіграють важливу роль в економічному середовищі, тому їх інтеграція в бізнес-процеси стимулюватимуть розвиток галузі як на регіональному рівні, так і в країні в цілому.*

*У статті розглядаються методичні підходи до оцінки обліково-звітнього відображення віртуальних активів підприємства. Віртуальні активи хоч і стають все більш важливими елементами сучасної економіки, однак їх облік та звітність викликають значні труднощі через відсутність усталених стандартів та методик у системі інституціональної теорії бухгалтерського обліку. У статті аналізуються існуючі підходи до обліку віртуальних активів, їх переваги та недоліки, а також пропонуються рекомендації щодо вдосконалення обліково-звітних процедур.*

*Основна увага приділяється питанням оцінки вартості віртуальних активів, їх класифікації та відображення у фінансовій звітності підприємства. Розглядаються різні методи оцінки, такі як справедлива вартість, історична собівартість та інші підходи, що використовуються в міжнародній практиці згідно вимог МСФЗ. Особлива увага приділяється аналізу ризиків, пов'язаних з володінням та використанням віртуальних активів, а також їх впливу на фінансовий стан підприємства.*

*У статті також обговорюються питання регулювання та стандартизації обліку віртуальних активів на національному та міжнародному рівнях. Пропонуються рекомендації щодо адаптації існуючих стандартів бухгалтерського обліку до специфіки віртуальних активів, а також розробки нових методик, які враховують особливості цифрової економіки.*

*Ключові слова:* облік, оцінка, віртуальні активи, справедлива вартість, МСФЗ, інституціональна теорія бухгалтерського обліку, методологія облікової оцінки.

© Собченко Т.С., Бойченко В.Т., 2025

**Постановка проблеми.** У сучасному світі віртуальні активи, такі як криптовалюти, токени та інші цифрові активи, стають невід'ємною частиною економічної діяльності підприємств. Їх використання відкриває нові можливості для фінансування, інвестування та управління ресурсами. Проте, відсутність загальноприйнятих стандартів обліку та звітності віртуальних активів створює значні виклики для підприємств, які прагнуть інтегрувати ці активи у свої фінансові системи.

Основні проблеми, що виникають при побудові системи обліково-аналітичного забезпечення управління віртуальними активами включають невизначеність у класифікації та оцінці віртуальних активів, які мають різні форми та функції, що ускладнює їх облік; відсутність регуляторних стандартів, оскільки багато країн не мають чітких норм щодо обліку та звітності віртуальних активів, що призводить до різних підходів і непослідовності у фінансовій звітності; волатильність ринку, оскільки віртуальні активи часто піддаються значним коливанням вартості, що ускладнює їх оцінку та відображення у фінансових звітах; а також ризики безпеки, пов'язані з використанням віртуальних активів, що може вплинути на фінансову стабільність підприємства.

Віртуальні активи представляють собою нову економічну категорію, яка виникла внаслідок розвитку цифрових технологій та глобалізації економіки. Віртуальні активи відкривають нові можливості для інвесторів, підприємців та користувачів, вони також сприяють розвитку нових бізнес-моделей та економічних відносин, що базуються на цифрових технологіях. Однак, для повної реалізації потенціалу віртуальних активів необхідно вирішити ряд завдань, а саме: розробка методології оцінки вартості віртуальних активів, що передбачає детальне вивчення та розробку методів для їх точного відображення у фінансовій звітності, забезпечуючи прозорість та достовірність фінансових даних. Не менш важливим аспектом є класифікація віртуальних активів, яка потребує визначення чітких критеріїв для різних типів цифрових активів, що сприятиме стандартизації облікових процедур та полегшить їх інтеграцію у фінансові системи підприємств. Крім того, з метою адаптації цих норм міжнародних регуляторних актів щодо обліку віртуальних активів до національних умов необхідно провести їх аналіз, що дозволить створити єдині стандарти обліку, забезпечуючи узгодженість та порівнянність фінансової звітності на глобальному рівні. Таким чином, оцінка обліково-звітного відображення віртуальних активів підприємства є важливим науковим та практичним завданням, що сприяє розвитку економічної діяльності та забезпеченню фінансової стабільності підприємств.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Останні дослідження та публікації в Україні зосереджені на правовому регулюванні, обліку та звітності віртуальних активів, що є новою економічною категорією. Одним із ключових аспектів є правове регулювання обігу віртуальних активів, яке досліджується в контексті міжнародного досвіду та національних умов. Зокрема, дослідження Л. Товкун та А. Сасенко присвячені особливостям правового регулювання віртуальних активів в Україні та інших країнах, акцентуючи увагу на необхідності створення децентралізованої монетарної системи [1]. Інші дослідження підкреслюють важливість розробки методології оцінки та класифікації віртуальних активів для їх коректного відображення у фінансовій звітності. Також розглядаються питання оподаткування віртуальних активів, що є важливим аспектом для забезпечення прозорості та достовірності фінансової звітності. Аналіз джерел щодо бухгалтерського обліку, оподаткування та відображення у звітності суб'єктів господарювання дозволяє зробити висновок про актуальність теми дослідження. Розглядаючи публікації вчених, можна умовно їх розділити на три напрямки: економіко-правовий аспект (А. Кудь, А. Базилук, Н. Бойко, Н. Теслюк та ін.), правовий аспект (О. Черних, О. Куриліна, О. Дублян, А. Овчаренко та ін.) та обліковий аспект (А. Макурін, О. Назаренко, В. Ликова, В. Онищенко та ін.). Загалом, дослідження в Україні зосереджені на створенні єдиних стандартів обліку та звітності віртуальних активів, що сприятиме їх інтеграції у фінансові системи підприємств та

забезпеченню фінансової стабільності. Важливим є також аналіз міжнародних регуляторних підходів та їх адаптація до національних умов, що дозволить створити узгоджені та порівнянні стандарти обліку на глобальному рівні. Тож питання облікового відображення та оцінки віртуальних активів залишаються актуальними, адже це дозволяє стандартизувати облікові процедури та забезпечити їх коректне відображення у фінансовій звітності підприємств.

**Формулювання цілей статті (мета).** Мета статті – дослідження методологічних підходів до оцінки, класифікації та відображення віртуальних активів у фінансовій звітності підприємств як особливого об'єкта управління.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Сутність віртуальних активів полягає в їх здатності існувати виключно в цифровому середовищі, використовуючи криптографію для забезпечення безпеки транзакцій та децентралізованих технологій для управління. Це дозволяє здійснювати швидкі та безпечні фінансові операції без посередників [2]. Віртуальні активи стають важливим елементом сучасної економіки, і їх значення для сільськогосподарських підприємств не можна недооцінювати. Вони відкривають нові можливості для фінансування, інвестування та управління ресурсами, що є критично важливим для розвитку аграрного сектору. Віртуальні активи можуть бути використані як альтернативне джерело фінансування для сільськогосподарських підприємств. Наприклад, криптовалюти можуть бути залучені через ICO (Initial Coin Offering) або інші форми цифрових інвестицій, що дозволяє підприємствам отримувати необхідні кошти для розвитку без залучення традиційних банківських кредитів [3]. Це особливо важливо в умовах обмеженого доступу до фінансових ресурсів, що часто спостерігається в аграрному секторі.

Використання блокчейн-технологій для управління віртуальними активами забезпечує високий рівень прозорості та безпеки фінансових операцій. Це дозволяє сільськогосподарським підприємствам знижувати ризики шахрайства та підвищувати довіру інвесторів [4]. Крім того, автоматизація процесів, пов'язаних з обліком та управлінням віртуальними активами, сприяє оптимізації бізнес-процесів та зниженню операційних витрат. Віртуальні активи можуть бути інтегровані в системи управління ланцюгами постачання, що дозволяє підвищити ефективність та точність відстеження товарів. Наприклад, використання смарт-контрактів на основі блокчейн-технологій може забезпечити автоматичне виконання умов угод, що знижує ризики та витрати, пов'язані з людським фактором [5]. Використання віртуальних активів для здійснення фінансових операцій може значно знизити транзакційні витрати. Це особливо важливо для сільськогосподарських підприємств, які часто стикаються з високими витратами на обробку платежів через традиційні фінансові системи. Віртуальні активи дозволяють здійснювати швидкі та дешеві транзакції, що сприяє підвищенню фінансової ефективності підприємства.

На підставі вищевикладеного, маємо підстави стверджувати, що віртуальні активи виконують кілька важливих функцій в сучасній економіці:

- зберігання вартості: віртуальні активи можуть бути використані як засіб збереження вартості, подібно до традиційних активів, таких як золото або валюта;
- транзакції: вони дозволяють здійснювати швидкі та безпечні транзакції, зокрема міжнародні перекази, без необхідності посередників;
- інвестиції: віртуальні активи можуть бути інструментом для інвестування, забезпечуючи можливість отримання прибутку від їх зростання в ціні;
- токенизація активів: віртуальні активи можуть представляти фізичні або інші цифрові активи, дозволяючи їх токенизацію та обіг на цифрових платформах;
- децентралізація: вони сприяють децентралізації фінансових систем, зменшуючи залежність від традиційних фінансових установ.

Отже, перед нами постає тетрада агрегації природи віртуальних активів як економічної категорії сільськогосподарського підприємства (рис. 1).

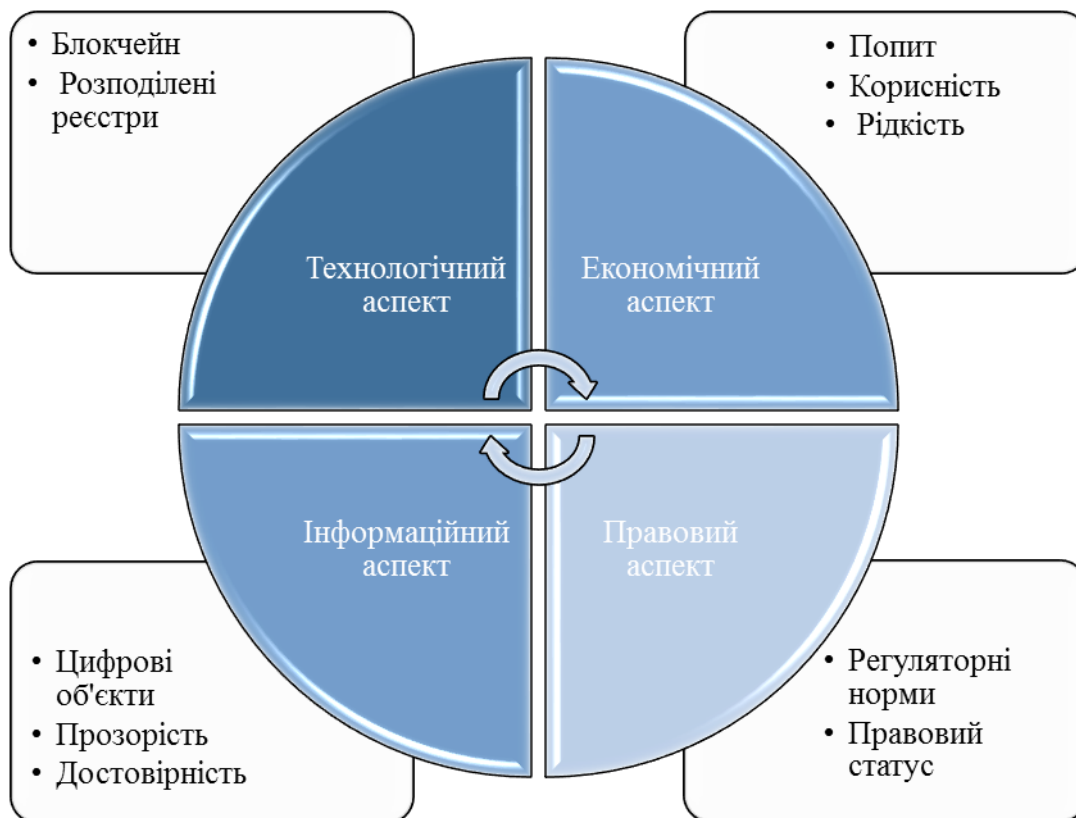


Рис. 1. Тетрада визначення сутності віртуальних активів

Джерело: розробка авторів

Розглядаючи віртуальні активи крізь *технологічний погляд*, розуміємо, що вони базуються на технологіях блокчейн та розподілених реєстрів, що забезпечує їх децентралізацію, прозорість та безпеку. Ці технології дозволяють здійснювати транзакції без посередників, що знижує витрати та підвищує ефективність. Разом з тим, віртуальні активи мають *економічну цінність*, яка визначається їх попитом, корисністю та рідкістю. Вони можуть бути використані як засіб обміну, зберігання вартості або інвестиційний інструмент, що відкриває нові можливості для фінансування та інвестування. Для повноцінного включення віртуальних активів у систему обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, слід пам'ятати, що вони мають різні *правові статуси* в різних юрисдикціях, що впливає на їх регулювання та облік. Відсутність єдиних стандартів створює виклики для їх інтеграції у фінансові системи підприємств. Сутнісна природа віртуальних активів визначає їх *цифровими об'єктами*, які можуть бути легко передані, зберігані та відстежені. Це забезпечує високий рівень прозорості та достовірності фінансової інформації.

Віртуальні активи забезпечують можливість отримання додаткових економічних, соціальних та екологічних благ завдяки своїм унікальним властивостям. Економічні блага включають інвестиційні можливості, оскільки віртуальні активи, такі як криптовалюти, можуть бути використані для інвестування, що дозволяє отримувати прибуток від їх зростання в ціні. Використання блокчейн-технологій дозволяє зменшити витрати на транзакції, що сприяє економічній ефективності. Крім того, віртуальні активи можуть представляти фізичні або інші цифрові активи, що дозволяє їх обіг на цифрових платформах та підвищує ліквідність. Також, віртуальні активи генерують соціальні блага, оскільки можуть забезпечити доступ до фінансових послуг для людей, які не мають доступу до

традиційних банківських систем. Використання блокчейн-технологій забезпечує прозорість та безпеку транзакцій, що сприяє довірі в суспільстві. Екологічні блага від використання віртуальних активів включають зменшення використання паперу, оскільки цифрові транзакції зменшують потребу у використанні паперових документів, що сприяє збереженню природних ресурсів. Деякі віртуальні активи та блокчейн-платформи розробляються з урахуванням енергоефективності, що допомагає зменшити вплив на навколишнє середовище.

Отже, віртуальні активи – це цифрові ресурси, які мають здатність до самозростання та самовідновлення вартості завдяки використанню децентралізованих технологій, що забезпечують безпеку, прозорість та ефективність транзакцій генеруючи можливість отримання додаткової одиниці економічних, соціальних та/або екологічних благ.

Для визнання віртуальних активів як об'єкту дослідження економічного аналізу і складового елементу інформаційно-аналітичної системи управління господарською діяльністю підприємства вони мають відповідати наступним вимогам (критеріям):

- *числовий вираз або якісна і кількісна визначеність*: віртуальні активи повинні мати конкретний вимір, що визначає їх сутність та вартість. Це може включати ринкову ціну, обсяг торгівлі, технологічні характеристики тощо;
- *ретроспективність*: віртуальні активи постійно змінюються в часі і просторі, що вимагає аналізу їх історичних даних та тенденцій розвитку;
- *детермінізм*: віртуальні активи є агрегованим виразом причинно-наслідкових зв'язків у процесі господарювання, включаючи вплив технологій, ринкових умов та регуляторних факторів;
- *змістовність*: віртуальні активи характеризують соціально-економічні або природно-екологічні явища, процеси або об'єкти, що мають значення для сучасної цифрової економіки;
- *технологічна основа*: віртуальні активи базуються на сучасних технологіях, таких як блокчейн, що забезпечує їх безпеку, прозорість та ефективність;
- *глобальна доступність*: віртуальні активи доступні для користувачів по всьому світу, що розширює їх ринок та збільшує потенціал для зростання вартості;
- *інноваційність*: постійні інновації в сфері цифрових технологій сприяють розвитку нових видів віртуальних активів, що можуть мати високу потенційну вартість.

Ці критерії допомагають забезпечити комплексний підхід до оцінки та аналізу віртуальних активів у контексті економічного дослідження та управління господарською діяльністю підприємства.

Без пізнання віртуальних активів як економічної категорії неможливо забезпечити ефективність інформаційно-аналітичної системи управління їх використанням та діяльністю підприємства в цілому. Для цього необхідна повна, достовірна та неупереджена інформація, яка б розкривала об'єкт дослідження незалежно від впливу господарських факторів. Погоджуємось з позицією Г.Г. Кірейцева, який наголошував на важливості оцінки в бухгалтерському обліку, підкреслюючи, що вона є ключовим елементом для забезпечення реальної оцінки всіх показників активу і пасиву балансу [6].

На сьогодні в Україні методика оцінки вартості віртуальних активів поступово розробляється та вдосконалюється. Оцінка віртуальних активів має кілька проблемних аспектів, які можуть ускладнювати процес визначення їх вартості та потенціалу. Основними моментами, що ускладнюють достовірне визначення вартості віртуальних активів, їх класифікацію та визнання в обліково-аналітичній системі є: висока волатильність; регуляторна невизначеність; технологічні ризики (хакерські атаки, технічні збої тощо), що можуть впливати на вартість активів; недостатня ліквідність, що ускладнює їх продаж або обмін на інші активи; складність оцінки корисності. Незважаючи на те, що віртуальні активи щороку набирають все більшої популярності у МСФЗ досі не затверджено роз'яснень щодо

їх обліку.

Класифікація віртуальних активів допомагає забезпечити точність та прозорість фінансової звітності, що є інформаційною базою системи управління для оцінки ризиків та потенціалу суб'єкта господарювання. Існує кілька підходів до класифікації віртуальних активів, які враховують різні аспекти їхньої природи та функціональності:

1 - функціональний підхід - класифікує віртуальні активи за їх функціями та призначенням. Основні категорії включають:

а) платіжні активи: використовуються для здійснення платежів та обміну. Приклади: Bitcoin, Litecoin;

б) інвестиційні активи: призначені для збереження та збільшення капіталу. Приклади: токени ICO, STO;

в) службові активи: використовуються для доступу до певних послуг або продуктів. Приклади: Ether на платформі Ethereum;

2 - технологічний підхід - класифікує віртуальні активи за технологією, яка лежить в їх основі:

а) криптовалюти: децентралізовані цифрові валюти, що використовують блокчейн-технологію. Приклади: Bitcoin, Ethereum;

б) токени: цифрові активи, що представляють певні права або активи. Приклади: токени на платформі Ethereum;

3 - економіко-правовий підхід - враховує правові та економічні аспекти віртуальних активів:

а) криптоактиви: включають криптовалюти та інші цифрові активи, що не мають прямого зв'язку з фізичними активами;

б) токенизовані активи: цифрові активи, що мають прямий зв'язок з фізичними активами або правами;

4 - інформаційно-прикладний підхід - класифікує віртуальні активи за їх застосуванням у цифрових системах обліку:

а) децентралізовані активи: використовуються в децентралізованих інформаційних платформах на базі технології блокчейн;

а) централізовані активи: використовуються в централізованих цифрових системах обліку.

Кожен з цих підходів має свої переваги та недоліки і може бути застосований залежно від конкретних потреб та цілей дослідження. Вибір підходу залежить від того, які аспекти віртуальних активів є найбільш важливими для аналізу. Тривають дискусії в наукових та практичних колах щодо визначення сутності та класифікації віртуальних активів, що є першоосновою їх визнання як економічної категорії. Спираючись на визначену вище тетраду розкриття сутності віртуальних активів, вважаємо змістовно обмеженим сприйняття віртуальних активів виключно крізь призму необоротних чи оборотних активів підприємства (табл. 1).

**Таблиця 1. Співставлення сутнісних характеристик віртуальних активів**

№	Віртуальні активи необоротний актив	Віртуальні активи оборотний актив
1	2	3
1	<i>Довгострокове використання:</i> віртуальні активи, такі як криптовалюти або цифрові токени, можуть бути збережені для довгострокових інвестицій або стратегічних цілей	<i>Короткострокове використання:</i> віртуальні активи можуть бути використані для здійснення торговельних операцій, купівлі-продажу товарів або послуг

1	2	3
2	<i>Збереження вартості:</i> віртуальні активи можуть зберігати свою вартість протягом тривалого часу, що робить їх привабливими для довгострокових інвестицій. Це включає активи, які мають стабільну ринкову ціну або потенціал для зростання вартості	<i>Ліквідність:</i> віртуальні активи, такі як криптовалюти, можуть бути швидко конвертовані в грошові кошти, що робить їх ліквідними активами. Це дозволяє підприємствам використовувати їх для оперативних фінансових потреб
3	<i>Втрата вартості (знос):</i> віртуальним активам може бути притаманний моральний знос, як втрата вартості активу через його технологічне або економічне старіння, а не через фізичне зношення	<i>Ринкова вартість:</i> віртуальні активи мають ринкову вартість, яка визначається попитом та пропозицією на ринку. Це дозволяє підприємствам оцінювати їх вартість на основі поточних ринкових умов.
4	<i>Перенесення вартості на новостворений продукт:</i> коли віртуальні активи використовуються для токенизації фізичних або цифрових активів, їх вартість може бути повністю перенесена на новостворений продукт. Наприклад, токенизація нерухомості дозволяє створити нові продукти, які мають вартість, що базується на вартості токенизованих активів	<i>Функціональність:</i> віртуальні активи можуть виконувати функції засобу обміну, одиниці обліку та збереження вартості. Це робить їх корисними для здійснення фінансових операцій та управління грошовими потоками
5	<i>Технологічна основа:</i> віртуальні активи базуються на сучасних технологіях, таких як блокчейн, що забезпечує їх безпеку, прозорість та ефективність. Це сприяє їх довгостроковому використанню та збереженню вартості	<i>Глобальна доступність:</i> віртуальні активи доступні для користувачів по всьому світу, що розширює їх ринок та збільшує потенціал для швидкої конвертованості
6	<i>Інноваційність:</i> постійні інновації в сфері цифрових технологій сприяють розвитку нових видів віртуальних активів, що можуть мати високу потенційну вартість. Це робить їх привабливими для довгострокових інвестицій	
7	<i>Регуляторне середовище:</i> Віртуальні активи можуть бути регульовані законодавством, що забезпечує їх правовий статус та захист інвесторів. Це сприяє їх довгостроковому використанню та збереженню вартості	

Джерело: розроблено авторами

Отже, віртуальні активи для цілей обліково-звітнього відображення, можуть бути класифіковані як необоротні або оборотні активи підприємства залежно від їх використання та характеристик. Затвердження нормативних документів для обліку віртуальних активів в Україні має велике значення з кількох причин. По-перше, це забезпечує юридичну визначеність. Нормативні документи встановлюють чітке правове регулювання обігу віртуальних активів, що допомагає уникнути правових проблем та забезпечити захист прав власників. Це особливо важливо в умовах швидкого розвитку цифрових технологій та зростання популярності криптовалют. По-друге, встановлення правил оподаткування віртуальних активів дозволяє підприємствам правильно розраховувати податки, уникати штрафів та забезпечувати фінансову прозорість. Це сприяє стабільності фінансової системи та підвищує довіру до цифрових активів з боку інвесторів та державних органів. Третім важливим аспектом є захист інвесторів. Нормативні документи включають механізми захисту інвесторів від шахрайства та інших неправомірних дій на ринку віртуальних активів. Це допомагає створити безпечне середовище для інвестицій та сприяє розвитку ринку цифрових активів. Крім того, ведення обліку віртуальних активів сприяє економічному розвитку. Це дозволяє залучати інвестиції та інновації у фінансову сферу, що в свою чергу сприяє розвитку цифрової економіки. Підприємства, які ведуть облік віртуальних активів, можуть ефективніше управляти своїми фінансами та приймати обґрунтовані рішення щодо інвестицій. Нарешті, впровадження міжнародних стандартів обліку та регулювання віртуальних активів допомагає Україні інтегруватися у глобальний фінансовий ринок та забезпечити відповідність міжнародним вимогам. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному рівні та залученню іноземних інвестицій [8].

Тож, віртуальні активи можуть мати різні характеристики та функції, що впливають на їх обліково-аналітичне забезпечення в системі управління. Розділяючи думку колективу авторів [9], вважаємо, що віртуальні активи як обліково-аналітична категорія охоплюють широкий спектр цифрових активів, які можуть бути використані для фінансового обліку, аналізу та управління. Це поняття включає різні види активів, такі як криптовалюти, токени, цифрові права на активи та інші форми цифрових активів, які можуть бути передані, збережені або реалізовані електронним шляхом.

Повністю розділяємо позицію академіків П.І. Гайдуцького та В.М. Жука, що оцінка є обліковою категорією, яка найбільше залежить від інституційних впливів [7]. Усвідомлення обліку як соціально-економічного інституту має значний вплив на оцінку віртуальних активів. Це відкриває нові можливості для розвитку методології оцінки, що є важливим для забезпечення точності та об'єктивності фінансової інформації.

Розвиток методології оцінки віртуальних активів в Україні включає розробку нових підходів до оцінки цифрових активів, що дозволяє забезпечити реальну оцінку фінансового стану підприємств, які використовують віртуальні активи. Розроблена на сьогодні методологія облікової оцінки віртуальних активів включає кілька ключових підходів:

1 - оцінка за справедливою вартістю: передбачає визначення вартості віртуальних активів на основі ринкових цін. Справедлива вартість може бути визначена шляхом аналізу даних з бірж, де торгуються віртуальні активи, або через використання спеціалізованих інструментів для оцінки;

2 - оцінка за історичною собівартістю: передбачає визначення вартості віртуальних активів на основі витрат, понесених на їх придбання або створення. Історична собівартість може включати витрати на майнінг, купівлю на біржі або інші витрати, пов'язані з отриманням активів;

3 - оцінка за моделлю дисконтування грошових потоків: використовується для оцінки інвестиційних віртуальних активів, які мають потенціал для генерування майбутніх

грошових потоків. Оцінка проводиться шляхом дисконтування прогнозованих грошових потоків до теперішньої вартості [2,4,8].

Разом з тим, розробляючи методологію облікової оцінки віртуальних активів слід спиратись на засади інституціональної теорії бухгалтерського обліку, що спонукає не до «сліпої» імплементації МСФЗ, а до їх адаптації. Маємо взяти за основу оцінки віртуальних активів їх економічний зміст та національну економічну спрямованість. Безцінним багатством України є сільськогосподарські землі та біологічний капітал. І саме їх превалюючий вплив у визначення потенціалу суб'єктів господарювання має бути закладений в основу нормативних актів для оцінки активів, капіталу та зобов'язань. Важливо усвідомлювати важливість облікового відображення конкретного факту в грошових одиницях крізь генезис наукового пізнання та визнання економічних категорій (вартість та собівартість), а не змістовне вираження інституціональних інтересів, що здатні нав'язувати «правила гри» в обліку та звітності [6, 7, 10-12].

**Висновки та пропозиції.** Отже, оцінка обліково-звітного відображення віртуальних активів підприємства вимагає комплексного підходу, який враховує класифікацію активів, методи їх оцінки, регуляторні вимоги, податкові аспекти та ризики. Це допомагає забезпечити точність та прозорість фінансової звітності, що є ключовим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Віртуальні активи як обліково-аналітична категорія є важливим інструментом для фінансового обліку та аналізу, що дозволяє забезпечити більш ефективні та дешеві фінансові послуги, підвищити доступність фінансових ресурсів та сприятиме економічному зростанню. Впровадження єдиних стандартів обліку віртуальних активів на національному та міжнародному рівнях допоможе забезпечити прозорість та порівнянність фінансової звітності. Це сприятиме більш точному аналізу та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. При розробці регуляторних вимог щодо обліку віртуальних активів та їх відображення у звітності важливо забезпечити справедливу оцінку потенціалу підприємств, прозорість та достовірність фінансової інформації, щоб уникнути домінування господарських інтересів окремих інституціональних груп, а також запобігти маніпуляціям та шахрайству. Адаптація існуючих законодавчих норм до специфіки віртуальних активів та розробка нових регуляторних актів допоможе забезпечити правову визначеність та захист прав власників віртуальних активів, що сприятиме розвитку ринку віртуальних активів та залученню інвестицій, в т.ч. у розвиток аграрного сектору. Перспективами подальших досліджень є впровадження єдиних стандартів оподаткування віртуальних активів на національному та міжнародному рівнях, що допоможе забезпечити прозорість та порівнянність податкових зобов'язань, а також розробка моделей управління ризиками, пов'язаними з волатильністю, кіберзагрозами та регуляторними викликами при використанні віртуальних активів суб'єктами господарювання.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Товкун Л.В., Саєнко А.Г. Правове регулювання обігу віртуальних активів в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку/Запоріжжя, 2021. Вип. 10, 2021 р., С.399-402. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/103> (дата звернення 01 березня 2025).
2. Kwilinski, A., Hnatyshyn, L., Prokopyshyn, O., & Trushkina, N. (2022). Managing the Logistic Activities of Agricultural Enterprises under Conditions of Digital Economy. *Virtual Economics*, 5(2), 43–70. URL: [https://doi.org/10.34021/ve.2022.05.02\(3\)](https://doi.org/10.34021/ve.2022.05.02(3)) (дата звернення 01 березня 2025).
3. Микитенко Т.П. Віртуальні активи в умовах цифрових трансформацій економіки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2024. Т. 35 (74), № 3. С. 14-19., URL: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-3-3> (дата звернення 01 березня 2025).
4. Про віртуальні активи: Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-ІХ. Голос України від 16.03.2022 р. № 57.
5. Горобець Н.М., Хомякова Д.О., Стариковська Д.О. Перспективи використання цифрових технологій в

діяльності аграрних підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.90> (дата звернення 01 березня 2025).

6. Кірейцев Г.Г. Бухгалтерський облік та науковці, що генерують ідеї його розвитку. *Бухгалтерія в сільському господарстві*. 2008. № 20(221). С. 3-7.

7. Гайдучий П.І., Жук В.М. Роль бухгалтерського обліку в попередженні економічних криз. *Економіка України*. 2012. № 12. С. 72-82. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk\\_2012\\_12\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_12_8) (дата звернення 01 березня 2025).

8. Чижиков В. Перспективи регулювання обліку та оподаткування віртуальних активів в Україні. *Український економічний часопис*. (5), (2024), С.141–145. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-5-25> (дата звернення 01 березня 2025).

9. Панасюк В., Мужевич Н., Мельничук І. Бухгалтерський аспект визнання криптовалюти активом підприємства в умовах цифровізації економічного простору. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2023. Том 81. № 2. С. 49–57., URL: [https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2023.02](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02) (дата звернення 02 березня 2025).

10. Zhang, Yuqian, Accounting in the Virtual World: Challenges and Opportunities Introduced by the Metaverse. URL: <https://ssrn.com/abstract=5200976> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5200976> (дата звернення 02 березня 2025).

11. Hikal, H., Altarawneh, M., AL-Hawamleh, A., Jaradat, Z. and Elfedawy, A. (2024), "Blockchain Technology and Virtual Asset Accounting in the Metaverse", Hamdan, A. (Ed.) Technological Innovations for Business, Education and Sustainability (Technological Innovation and Sustainability for Business Competitive Advantage), Emerald Publishing Limited, Leeds, pp. 71-78. URL: <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-106-620241005> (дата звернення 02 березня 2025).

12. ACCA. 2024, "Accounting for Cryptocurrencies", URL: <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/cryptocurrencies.html> (дата звернення 02 березня 2025).

## REFERENCES

1. Tovkun, L.V. Saienko, A.H. (2021). Pravove rehuliuвання obihu virtualnykh aktyviv v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku/Zaporizhzhia, vol 10. pp.399-402, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-10/103> (Accessed 01 March 2025).

2. Kwilinski, A., Hnatyshyn, L., Prokopyshyn, O., & Trushkina, N. (2022). Managing the Logistic Activities of Agricultural Enterprises under Conditions of Digital Economy. *Virtual Economics*, 5(2), pp. 43–70, available at: [https://doi.org/10.34021/ve.2022.05.02\(3\)](https://doi.org/10.34021/ve.2022.05.02(3)) (Accessed 01 March 2025).

3. Mykytenko, T.P. (2024). Virtualni aktyvy v umovakh tsyfrovyykh transformatsii ekonomiky. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya "Ekonomika i upravlinnia"*. Т. 35 (74), № 3. pp. 14-19., available at: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-3-3> (Accessed 01 March 2025).

4. Pro virtualni aktyvy: Zakon Ukrainy vid 17.02.2022. No 2074-IX. *Holos Ukrainy vid 16.03.2022*. vol. 57.

5. Horobets, N.M. (2021). Perspektyvy vykorystannia tsyfrovyykh tekhnologii v diialnosti ahrarnykh pidpriemstv / N.M. Horobets, D.O. Khomiakova, D.O. Starykovska. *Efektivna ekonomika*. Vol. 1, available at: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.1.90> (Accessed 01 March 2025).

6. Kireitsev, H.H. (2008). Bukhhalterskyi oblik ta naukovtsi, shcho heneruiut idei yoho rozvytku. *Bukhhalteriia v silskomu hospodarstvi*. Vol. 20(221). pp. 3-7.

7. Haidutskyi, P.I., Zhuk, V.M. (2012). Rol bukhhalterskoho obliku v poperedzhenni ekonomichnykh kryz. *Ekonomika Ukrainy*. Vol. 12. pp. 72-82, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk\\_2012\\_12\\_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2012_12_8) (Accessed 01 March 2025).

8. Chyzykov, V. (2024). Perspektyvy rehuliuвання obliku ta opodatkuвання virtualnykh aktyviv v ukraini. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys*, (5, 2024), pp. 141–145, available at: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-5-25> (Accessed 01 March 2025).

9. Panasiuk, V. (2023). Bukhhalterskyi aspekt vyznannia kryptovaliuty aktyvom pidpriemstva v umovakh tsyfrovizatsii ekonomichnoho prostoru / Valentyna Panasiuk, Nataliia Muzhevych, Inna Melnychuk // *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*. Т.: ТНТУ, Том 81. Vol. 2. pp. 49–57., available at: [https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2023.02](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02) (Accessed 02 March 2025).

10. Zhang, Yuqian, Accounting in the Virtual World: Challenges and Opportunities Introduced by the Metaverse, available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=5200976> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5200976> (Accessed 02 March 2025).

11. Hikal, H., Altarawneh, M., AL-Hawamleh, A., Jaradat, Z. and Elfedawy, A. (2024), "Blockchain Technology and Virtual Asset Accounting in the Metaverse", Hamdan, A. (Ed.) Technological Innovations for Business, Education and Sustainability (Technological Innovation and Sustainability for Business Competitive Advantage), Emerald

Publishing Limited, Leeds, pp. 71-78, available at: <https://doi.org/10.1108/978-1-83753-106-620241005> (Accessed 02 March 2025)..

12. ACCA. (2024). “Accounting for Cryptocurrencies”, available at: <https://www.accaglobal.com/gb/en/student/exam-support-resources/professional-exams-study-resources/strategic-business-reporting/technical-articles/cryptocurrencies.html> (Accessed 02 March 2025).

***Tetayna Sobchenko, Candidate of Sciences in Economics, Associate professor  
(Associate Professor of the Department of Statistics and Economic Analysis, National University of Life and Environmental sciences of Ukraine)***

***Vladislav Boychenko,  
(Graduate Student of the Department of Statistics and economic analysis, National University of Life and Environmental sciences of Ukraine)***

## **ASSESSMENT OF ACCOUNTING AND REPORTING REPRESENTATION OF VIRTUAL ASSETS OF AN ENTERPRISE**

*The process of human activity development is sequential, meaning that with the emergence of new knowledge and production technologies, economic conditions change. The modern environmentally oriented direction of societal development requires a thorough review of business activity and management mechanisms. External and internal factors influencing the development of socio-economic processes are constantly changing, leading to increased uncertainty and instability. This necessitates the development of new management mechanisms for making effective decisions that correspond to the dynamic changes in influencing factors. Analytical understanding of the processes of formation and use of virtual assets is key to building an effective management system. Virtual assets, such as cryptocurrencies, tokens, and other digital assets, play an important role in the economic environment. The article considers methodological approaches to assessing the accounting and reporting reflection of virtual assets of an enterprise. Although virtual assets are becoming increasingly important elements of the modern economy, their accounting and reporting cause significant difficulties due to the lack of established standards and methods in the system of institutional accounting theory.*

*The article analyzes existing approaches to accounting for virtual assets, their advantages and disadvantages, and also offers recommendations for improving accounting and reporting procedures. The main attention is paid to the issues of assessing the value of virtual assets, their classification and reflection in the financial statements of the enterprise. Various valuation methods, such as fair value, historical cost and other approaches used in international practice in accordance with IFRS requirements, are considered. Special attention is paid to the analysis of risks associated with the ownership and use of virtual assets, as well as their impact on the financial condition of the enterprise. The article also discusses the issues of regulation and standardization of accounting for virtual assets at the national and international levels. Recommendations are offered for adapting existing accounting standards to the specifics of virtual assets, as well as developing new methodologies that take into account the peculiarities of the digital economy.*

**Keywords:** *accounting, evaluation, virtual assets, fair value, IFRS, institutional theory of accounting, accounting evaluation methodology.*

*Стаття прийнята до друку 12 березня 2025 року*